

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

## Pachová stopa v trestním řízení

Nahlížení odborné veřejnosti na použití pachové stopy jako důkazu v trestním řízení se za posledních zhruba patnáct let značně proměnilo. V současnosti je pachová zkouška brána jako důkaz nepřímý. V trestním řízení se obhajoba někdy snaží napadnout validitu pachové zkoušky z toho důvodu, že trestní řád takový důkaz nepředpokládá a pachová zkouška je tak vlastně prováděna v rozporu se zákonem.

Pachová zkouška skutečně není v trestním řádu nijak upravena. Ačkoliv novela č. [265/2001](#) Sb. zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), změnila některé původně kriminalistické metody na některé zvláštní způsoby dokazování (§ 104a - 104e trestního řádu), metodu pachových stop mezi tímto výčtem nenajdeme.[\[1\]](#) Jelikož se ale jedná pouze o výčet demonstrativní, lze pachovou identifikaci mezi tyto zvláštní způsoby dokazování za některých okolností rovněž zařadit.[\[2\]](#)

Jak již bylo uvedeno výše, momentálně se důkaz provedený srovnáváním pachových stop řadí mezi důkazy nepřímé, jehož přípustnost dokládá § 89 odst. 2 trestního řádu, jelikož pachovou zkoušku lze nepochybně zařadit mezi „vše, co může přispět k objasnění věci.“[\[3\]](#) Jak ostatně uvádí i komentář k trestnímu řádu, „*má-li určitý důkazní prostředek obecné náležitosti úkonu podle trestního řádu (resp. neporušuje-li zákon ani ho neobchází) a je-li způsobilý k prokazování skutečností důležitých pro trestní řízení, lze ho použít jako důkaz, i když trestní řád nemá zvláštní úpravu postupu provádění tohoto úkonu*“ Mezi tyto důkazní prostředky řadíme právě mj. i provedení pachové zkoušky.[\[4\]](#)

I přesto se ale stále najdou odpůrci metody pachové identifikace, kteří i nadále pochybují o její použitelnosti a důvěryhodnosti. Jejich kritika je založena především na možném zkreslení důkazu, které podle nich může nastat jak během odebrání pachové stopy, tak i následně při provádění pachové zkoušky. Možnému zkreslení kriminalisté předchází dodržováním přesné metodiky snímání otisků pachových stop. Při samotném provádění pachové zkoušky pak může být důkaz dle kritiků negativně ovlivněn např. nevhodným řazením pachových konzerv, nervozitou psa nebo jeho citlivostí na podněty pro člověka nevnímátné.[\[5\]](#) Tyto negativní vlivy jsou ale rovněž eliminovány, neboť pachová zkouška je prováděna podle konkrétních zásad, mezi které patří např. opakování pachové zkoušky při různém řazení pachových konzerv i za využití jiného služebního psa, rozmístění pachových konzerv za nepřítomnosti psa i psovoda, odstranění rušivých momentů během vlastní zkoušky atd. Největší překážkou uznání pachové stopy jako důkazu v trestním řízení je ale většinou nemožnost provést přezkum zjištěných poznatků i jinou metodou. Pachovou zkoušku ale nelze zaměňovat s rekognicí dle trestního řádu. V případě pachové zkoušky se totiž jedná o specifický důkaz věcný, mající základ v ohledání, s charakterem kriminalistické metody a prováděný vycvičeným psem, přičemž čich psa je nepochybně mnohem lépe vyvinutým smyslem, než je rekognicí využívaný zrak člověka. U psa se navíc (na rozdíl od rekognice prováděné člověkem) nemusíme zabývat případnými vedlejšími motivy, které by výsledek mohly ovlivnit. Pachovou zkoušku tak lze označit za důkaz vědecky podložený, který nelze vyloučit jen z toho důvodu, že ho nelze ex post ověřit.[\[6\]](#)

Praxe nabízí i situace, kdy je pachová shoda potvrzena u více trestných činů. V takovém případě je nutné posoudit, jestli existuje i jiné vysvětlení této shody, než že se obviněný ve všech případech

vyskytoval na místě činu nebo že se dotýkal věci, kterou, nebo na které byl trestný čin spáchán, či přišel do fyzického kontaktu s obětí. Takovým vysvětlením může být např. zjištění, že se obviněný stýkal se všemi oběťmi trestných činů nezávisle na své protiprávní činnosti. V některých případech ale nebude pochyb o tom, že obviněný spáchal všechny útoky, u kterých byla prokázána shoda.

Největší uplatnění v praxi nachází pachová identifikace při vyšetřování vražd, ublížení na zdraví, loupeží, násilných trestných činů mravnostního charakteru nebo trestných činů spojených s omezováním svobody.

## **Pachová stopa ve světle judikatury**

Postoj československých a posléze českých soudů k pachové stopě jako důkazu v trestním řízení se během uplynulých desetiletí několikrát proměnil. Od účinnosti trestního řádu až převážně do roku 1995 zaujímaly soudy v tomto ohledu negativní postoj, jelikož pachová stopa byla brána jen jako operativně pátrací prostředek sloužící pouze jako vodítko dalšího postupu policejních orgánů, přičemž v tomto duchu se vyjádřil i Nejvyšší soud ČSSR ještě v roce 1989. Naopak kriminalisté ale ve stejné době zaujímal naprosto jiný postoj, neboť byli toho názoru, že pachovou stopu lze brát jako usvědčující důkaz proti pachateli dokonce i v případě, kdy proti obviněnému kriminalisté žádné jiné důkazy svědčící o jeho vině nemají. Dnes už se ale tento názor objevuje pouze výjimečně mezi policejními orgány, které provádějí šetření postupem podle § 158 a násl. trestního řádu. [9]

V současné době se soudy většinou kloní k názoru, dle kterého pokud policejní orgán na místě činu objeví pachovou stopu obžalovaného, považuje se taková stopa za podpůrný důkaz, který může být, v případě existence jiných přímých důkazů (či za určitých okolností i nepřímých) prokazujících vinu obžalovaného, jednou z příčin jeho odsouzení. Pouze na základě pachové stopy z místa činu tak obžalovaného za trestný čin odsoudit nelze. [10] Tento závěr byl nedávno opět potvrzen v nálezu Ústavního soudu ze dne 27. března 2017, dle kterého „*pachové stopy představují nepřímý nebo také podpůrný důkaz, na jehož základě je však možno dospět pouze k závěru, že se určitá osoba v blíže neurčené době s největší pravděpodobností nacházela na určitém místě.*“ Pouze na základě pachové stopy tak není možné jednoznačně a bez důvodných pochybností dospět k závěru, že osoba spáchala trestný čin, ke kterému na daném místě došlo, neboť „*musí existovat další skutečnosti, které vytvoří uzavřený řetězec důkazů, resp. nesmí existovat žádná jiná reálná možnost, že by se činu mohl dopustit někdo jiný, než osoba obviněná či později obžalovaná.*“ Ústavní soud tak v tomto nálezu potvrdil svoji předchozí rozhodovací praxi, neboť z něj vyplývá, že abychom mohli pachovou stopu považovat za důkaz dostačující, je nutné, aby nepředstavovala jediný důkaz pro uznání viny. [11] Tento postoj zaujímá Ústavní soud i nadále, jak potvrzuje jeho nejnovější nálezy z února letošního roku. [12] Podaná ústavní stížnost se týkala odsouzení dvou pachatelů za ozbrojené loupežné přepadení klenotnictví v Uherském Hradišti. [13] Ti byli odsouzeni na základě nepřímých důkazů, přičemž za stěžejní (a prakticky jediný) důkaz obecné soudy považovaly pachovou identifikaci, která odsouzené usvědčovala. Tento závěr měl být podpořen kamerovými záznamy zachycujícími postavy, které ale vykazovaly jen určitou míru podobnosti s odsouzenými (stěžovateli) [14], a dále také svědeckými výpověďmi, kdy ale svědkové nedokázali pachatele identifikovat. [15] Dle názoru Ústavního soudu není možné pouze na základě těchto důkazů učinit jednoznačný závěr, že se uvedeného trestného činu dopustili skutečně stěžovatelé. Tato skutečnost totiž nebyla prokázána náležitě, tzn. mimo rozumnou pochybnost, a ani dostatečně odůvodněna. [16] I po provedení důkazu tak i nadále existují pochybnosti, které dle ÚS narušují „*koherenci argumentů o logicky propojeném řetězci nepřímých důkazů.*“ [17] Závěry obecných soudů jsou tak v rozporu s § 2 odst. 5 trestního řádu, se zásadou volného hodnocení důkazů dle § 2 odst. 6 trestního řádu a k tomu také odporují pravidlu *in dubio pro reo*, jež vyplývá z principu presumpce neviny. [18] Tím bylo porušeno právo stěžovatelů na řádný proces, které garantuje čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. [19]

Ústavní soud proto předchozí rozhodnutí obecných soudů zrušil a případ vrátil zpátky Krajskému soudu v Brně-pobočce ve Zlíně.[\[20\]](#)

Odebrání srovnávací pachové stopy od podezřelého či obviněného se považuje za úkon dle § 114 odst. 2, 3 trestního řádu, který je osoba povinna strpět a o kterém je nutné (z důvodu pozdější ověřitelnosti) sepsat protokol splňující obsahové náležitosti dle § 55 odst. 1 trestního řádu.[\[21\]](#) Ústavní soud se rovněž již několikrát vyjádřil k otázce požadavků na procesní stránku pachové identifikace, které považuje za ústavně konformní. V nálezu Ústavního soudu ze dne 22. března 2016 se uvádí, že není možné sejmutí pachové stopy, u kterého není nutné aktivní jednání obviněného či podezřelého, považovat za úkon donucující ho k ústavně nepřipustnému sebeobviňování. Ústavní soud v tomto nálezu dále potvrdil, že je nutné vždy o provedených úkonech sepsat protokol. Pokud i přesto v souvislosti s průběhem úkonů vyvstanou pochybnosti, je nutné, aby osoba, která úkon prováděla či se jej účastnila, podala vysvětlení dle § 158 odst. 3 trestního řádu nebo výpověď dle § 101 trestního řádu. Ústavní soud ve zmíněném nálezu rovněž potvrdil předchozí praxi nejenom svou, ale i Nejvyššího soudu ČR, když poukázal na to, že pro posouzení použitelnosti pachové stopy jako důkazu je nutné vzít v potaz mj. také to, zda sejmutí a uchování stop bylo provedeno řádným způsobem, zda stopy nebyly zaměněny, nedošlo k tzv. přenosu či zda s nimi nebylo manipulováno nepřipustným způsobem. Případné pochybnosti se řeší přezkoumáním důkazu prostřednictvím kontrolního znaleckého posudku z oboru kriminalistiky.[\[22\]](#) Dalším požadavkem na provedení důkazu metodou pachové identifikace je dle Ústavního soudu rovněž skutečnost, že její provedení musí být v souladu nejenom se standardy obsaženými v Pokynu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky (v době vydání nálezu se jednalo o pokyn č. 9/2009 ze dne 1. 7. 2009, tento pokyn již ale dnes aktuální není, neboť s účinností od 1. 4. 2018 byl nahrazen pokynem policejního prezidenta č. 313/2017, o pachové identifikaci osob), ale také se současnými vědeckými poznatky týkající se této metody. Jestliže soud hodnotí, jaký význam má pachová zkouška jako důkaz v konkrétním případě, měl by přihlídnout zejména k tomu, zda byly splněny kvalifikační předpoklady policejního psodva a kriminalistického technika, zda byl u služebního psa proveden řádný výcvik, příp. také dosavadní spolehlivost daného psa, tedy jeho úspěšnost u předchozích identifikací apod.[\[23\]](#) Podobně shrnul Ústavní soud svůj postoj i v nejnovějším, výše zmíněném nálezu[\[24\]](#), dle kterého obecné soudy nevzaly v úvahu aktuálně platné poznatky vědeckého zkoumání metody pachové identifikace, judikatura i příslušné předpisy navíc u této metody stanoví určité minimální standardy, které musí být dodrženy pro použití tohoto důkazního prostředku. V případě, kdy ostatní důkazy nepostačují k jednoznačným závěrům o odsouzení, musí být při provádění pachové identifikace dodrženy ještě vyšší standardy než v ostatních situacích.[\[25\]](#)

Ve svém dalším nálezu zabývajícím se pachovou identifikací, konkrétně v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. února 2019, sp. zn. II. ÚS 2587/18, se Ústavní soud vyjadřuje mj. k velmi nízké úspěšnosti pachové identifikace prováděné metodou podle dříve účinného Pokynu policejního prezidenta č. 9/2009 ze dne 1. 7. 2009. Jak již bylo uvedeno výše, tento pokyn byl s účinností od 1. 4. 2018 nahrazen novým pokynem policejního prezidenta č. 313/2017, o pachové identifikaci osob, který (na rozdíl od svého předchůdce) reflektuje v současnosti aktuální vědecké znalosti a poznatky, kdy např. obsahuje požadavek na zaznamenávání průběhu pachové zkoušky prostřednictvím videodokumentace z důvodu objektivní ověřitelnosti, dále rovněž požadavek na nezařazenost a objektivitu psodvů, kteří se proto nesmí jakkoliv podílet na rozmístění pachových konzerv, přičemž pachovou zkoušku provádějí dva atestovaní psi atd. Ostatně jak už bylo zmíněno výše, Ústavní soud anticipoval význam vědeckých poznatků týkající se metody pachové identifikace v otázce jejího využití jako důkazu v trestním řízení již ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 1098/15 a znovu jí zmínil i v nálezu pozdějším (nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2587/18).[\[26\]](#)

Samotný průběh pachové zkoušky je považován za úkon neopakovatelný dle § 160 odst. 4 trestního řádu. Pokud je pachová zkouška prováděna před zahájením trestního stíhání konkrétní osoby, je

takový úkon považován nejenom za neopakovatelný, ale také za neodkladný. Jestliže se ale o takovou situaci nejedná, musí policejní orgán nejdříve zahájit trestní stíhání a usnesením o tom informovat obviněného. V takovém případě by o tom měl být vyrozuměn obhájce a u sejmutí pachové stopy, a její identifikaci by měl být rovněž přítomen dle § 165 trestního řádu.[\[27\]](#)

Účelem přítomnosti obhájce, případně státního zástupce, je zajistit alespoň minimální dozor během sejmutí pachové stopy a její identifikace, na druhou stranu ale nesmí být jejich přítomností nijak ovlivněno objektivní provedení tohoto úkonu.[\[28\]](#)

## Kristýna Králová

---

1. Mazák, J. Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 3, s. 70.
2. Vantuch. Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení, s. 106.
3. Hanuš, L. Náležitosti důkazního prostředku srovnávací pachovou zkouškou (s přihlédnutím k nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 10/02. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 1, s. 46.
4. Púry, F. § 89. In: Šámal, P. a kol., *Trestní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1334-1335.
5. Mazák. *Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení*, s. 70.
6. Mazák. *Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení*, s. 70.
7. Mazák. *Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení*, s. 70.
8. Vantuch. *Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení*, s. 106.
9. Vantuch. *Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení*, s. 106.
10. Vantuch. *Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení*, s. 106.
11. Nález Ústavního soudu ze dne 27. března 2017, sp. zn. II. ÚS 4266/16.
12. Nález Ústavního soudu ze dne 15. února 2022, sp. zn. IV. ÚS 2773/20.
13. Pachové stopy jako hlavní důkaz? Ústavní soud zrušil rozsudek v kauze loupeže [online]. *ceska-justice.cz*. 22. 2. 2022. [cit. 28. 2. 2022]. K dispozici >>> [zde](#).
14. Ústavní soud vyhověl stížnostem údajných lupičů, chybějí přímé důkazy [online]. *advokatnidenik.cz*. 23. 2. 2022. [cit. 28. 2. 2022]. K dispozici >>> [zde](#)
15. *Pachové stopy jako hlavní důkaz? Ústavní soud zrušil rozsudek v kauze loupeže* [online].
16. *Ústavní soud vyhověl stížnostem údajných lupičů, chybějí přímé důkazy* [online].
17. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2773/20.
18. *Ústavní soud vyhověl stížnostem údajných lupičů, chybějí přímé důkazy* [online].
19. Usnesení předsednictva ČNR č. [2/1993](#) Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
20. *Ústavní soud vyhověl stížnostem údajných lupičů, chybějí přímé důkazy* [online].
21. Mazák. *Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení*, s. 70.
22. Nález Ústavního soudu ze dne 22. března 2016, sp. zn. IV. ÚS 1098/15.
23. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1098/15.
24. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2773/20.
25. *Ústavní soud vyhověl stížnostem údajných lupičů, chybějí přímé důkazy* [online].
26. Havelková, R., Jirásko, V. Využití metody pachové identifikace v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2019, č. 9, s. 192.
27. Mazák. *Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení*, s. 70.
28. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1098/15.



## Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)